

4/24
6.9.2024

Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsenlehti
Pensionstagarnas Centralförbunds medlemstidning

Eläkkeensaaja ^{EKL}

Nestorit-toiminta
s. 31

teema

KESTÄVÄ KEHITYS

Puussa Juha Kippola, Nestorien vetäjä.
Kuva: Erkki Riihiaho

KOKEMUS-
VOIMALLA
NÄKYVÄKSI

OTATHAN SOMEKANAVAMME SEURANTAASI:

/kokemusvoimalla

Kokemusvoimalla näkyväksi -hanke on käynnistynyt

Hankkeen tavoitteena on tukea yli 55-vuotiaiden, eläkkeelle siirtymässä olevien henkilöiden osallisuutta ja näkyvyyttä. Erityisesti pyrimme tavoittamaan heitä, jotka siirtyvät eläkkeelle työttömyysjaksolta tai matalapalkka-aloilta. Toimintaa pilotoidaan EKL:n Kymen ja Kuopion piirien alueella vuosina 2024–2026. Myöhemmin on tarkoitus tuoda uudet toimintamuodot kaikkien piirien saataville.

Osallisuus on hyvinvoinnin edellytys

Yhteisöön kuuluminen eli osallisuus ja se, että tulee nähdä omaksi osaksi, ovat hyvinvoinnin edellytyksiä. Eläkkeelle siirtyminen on suuri elämänmuutos, jossa työyhteisön tilalle pitää etsiä jotain uutta. Silloin tarvitaan uusia paikkoja, joissa tavata ihmisiä. Monet haluavat tuoda osaamistaan esille yhteiseksi hyödyksi myös työelämän ulkopuolella. Lisäksi eläköityminen ennen varsinaista vanhuuseläkeikää on epätavanomainen ratkaisu. Se voi aiheuttaa ristiriitaisia tunteita, kuten epävarmuutta ja eristäytyneisyyttä. Näitä teemoja käsittelemme vertaisryhmissä.

Hankkeessa pyrimme monipuolistamaan julkisuudessa käytävää keskustelua yli 55-vuotiaista ihmisistä. Tätä varten perustetaan erillinen viestintäryhmä, jonka jäsenet osallistuvat hankkeen viestinnän toteuttamiseen. Suunnitteilla on lehtikirjoituksia, sosiaalisen median julkaisuja ja mahdollisesti podcast-sarjakin.

Emme halua keskittyä hankkeessa vain vaikeuksiin ja haasteisiin. Haluamme myös tuoda esille eläkkeelle siirtävien taitoja ja voimavaroja ja kannustaa heitä olemaan aktiivisia yhteisönsä jäseniä.

Paikallisyhdistyksetkin voivat hyötyä hankkeesta

Hanketoiminta ei varsinaisesti ole paikallisyhdistyksen toimintaa, mutta jos yhdistyksen alueella sitä järjestetään, saa yhdistys siitä paljon hyötyjä ja lisää voimaa omaan toimintaansa!

Monet paikallisyhdistykset kamppailevat jäsenten vähyyden kanssa. Vertaistukiryhmistä voi saada lisää aktiivisia jäseniä paikallis-

yhdistyksiin, onhan yksi hankkeen tavoitteista lisätä osallistujien aktiivisuutta. Hankkeeseen osallistuminen on tuki maksutonta eikä vaadi jäsenyyttä, mutta tuttuun, kivaan ja avoimeen yhdistykseen on helpompi palata.

Vertaistukiryhmien ohjaajille laadukas koulutus vapaaehtoistehäväänsä

Koulutusmateriaalit jäävät luonnollisesti ohjaajien käyttöön. Ryhmien vetämisestä saatavaa kokemusta kannattaa käyttää paikallisyhdistyksen hyödyksi muissa ryhmätöissä. Ohjaajien toiminnan tueksi järjestämme luotsiryhmän, jossa voi keskustella ryhmän ohjaamisesta, haastavista tilanteista ja tavoista sitouttaa ryhmäläisiä yhdistyksen toimintaan.

Onko sinulla jo mielessäsi asia, joka kaipaa huomiota?

Hankkeen viestinnästä vastaa sen oma viestintäryhmä, johon kutsutaan vapaaehtoisia mukaan. Ryhmä kirjoittaa lehtijuttuja ja toimii aktiivisesti sosiaalisessa mediassa,

Viestintäryhmä

Kiinnostaako podcastin tekeminen, sosiaalinen media tai printtimedia? Etsimme osallistujia hankkeen viestintäryhmään! Ryhmäläiset osallistuvat hankkeen viestinnän tekemiseen ja saavat asiasta tarpeen mukaan koulutusta. Ilmoita kiinnostuksestasi Inkalle!

kuten Facebookissa. Tavoitteena on monipuolistaa yhteiskunnallista keskustelua yli 55-vuotiaiden elämästä. Mediaryhmän ja yhdistysten yhteistyönä voimme nostaa yhdistyksellemme tärkeitä asioita esille sekä paikallisessa että kansallisessa mediassa.

Vinkkaa meille, miten tavoittaisimme teidän paikkakuntanne ihmiset

Me täällä hanketoimistolla toivomme yhdistyksiltä sitä, että pääsisimme osaksi paikallisia

verkostoja. Tarvitsemme tukea mainontaan ja tiedotukseen – te paikalliset toimijat tiedätte mistä ja miten juuri teidän paikkakunnallanne ihmisiä tavoittaa. Kaipaamme tukeanne myös paikallisten kokoontumistilojen ja vapaaehtoisten ohjaajien löytämiseen.

Ohjaajien ei tarvitse olla valmiiksi aktiivisia yhdistyksen jäseniä – koulutus kyllä järjestetään. Kaikkia edellä mainittuja asioita ei tarvitse yhdistyksen tarjota voidakseen olla mukana hankkeessa – tehdään tästä yhdessä totta, juuri sellaisella tavalla joka teidän yhdistyksellenne sopii.

Yhdistys tai yksittäinen aktiivi – ota yhteyttä, mikäli yhteistyö kiinnostaa!

Nonna Lemola-Palm
järjestösuunnittelija
nonna.lemola-palm@ekl.fi
050 573 6068

Inka Manninen
järjestösuunnittelija
inka.manninen@ekl.fi
050 352 4385

www ekl.fi/kokemusvoimalla

VERTAISRYHMÄTOIMINTA

LAPPEENRANTA

- Ryhmäohjaajakoulutus keskiviikkona 4.9. klo 9–13 ja torstaina 5.9. klo 10–14
- Vertaisryhmätapaamiset tiistaisin 8.10.–26.11. klo 11. Tapaamisia on kaikkiaan 8 kertaa ja niiden kesto on 3 tuntia.

Kummannkin paikka on Kuutinkulma (Valtakatu 23, Lappeenranta).

VARKAUS

- Ryhmäohjaajakoulutus keskiviikko–torstai 11.–12.9. klo 10–14
- Vertaisryhmätapaamiset torstaisin 10.10.–28.11. klo 10–13. Tapaamisia on kaikkiaan 8 kertaa ja niiden kesto on 3 tuntia.

Kummannkin paikka on Yhdistystalo Warikko (Ahlströminkatu 22, Varkaus).

KUOPIO

- Ryhmäohjaajakoulutus tiistai–keskiviikko 24.–25.9. klo 9–13. Paikka: Kompassi, Kauppakatu 40–42, Kuopio.
- Vertaisryhmän ajankohdat ilmoitetaan pian.

Ilmoittautumiset Nonnalle.

Eduskunta ja ministeriöt ottivat käyttöön avoimuusrekisterin

Avoimuusrekisteriin yhdistykset ja muut toimijat ilmoittavat vaikutustoiminnastaan, jota ne tekevät eduskuntaan ja ministeriöihin. Sen tavoitteena on parantaa sitä, että päätöksenteko olisi kansalaiselle ymmärrettävämpää ja paremmin nähtävissä. Samalla se torjuu epäasiallista vaikuttamista ja vahvistaa kansalaisten luottamusta poliittiseen päätöksentekoon. Vaikuttaminen on epäasiallista, kun se tehdään liian salaisella tapaa. EKL on rekisteröitynyt maaliskuussa avoimuusrekisteriin. Elokuussa liitto teki ensimmäisen ilmoituksen rekisteriin. Avoimuusrekisteristä on käytetty puhekielessä myös nimeä lobbarirekisteri.

Vaikuttamistyötä kansanedustajiin, ministereihin ja virkamiehiin tehdään tavoilla, jotka ovat virallisia tai epävirallisia. Sitä voi tehdä esimerkiksi järjestö, ammattiliitto tai yritys. Virallisella vaikuttamistyöllä tarkoitetaan esimerkiksi lausuntojen antamista, mitä tekevät järjestöt. Epävirallisella vaikuttamistyöllä tarkoitetaan yhteydenpitoa päättäjiin, mistä ei välttämättä jää merkintää mihinkään rekisteriin tai muuta kirjallista materiaalia. Päättäjät ovat tässä tapauksessa kansanedustajat, ministerit ja heidän henkilökuntansa.

Vaikuttamistyö tarkoittaa kaikkea työtä, jolla esimerkiksi järjestö pyrkii vakuuttamaan vaikkapa kansanedustajan tekemään tiettyjä päätöksiä. Myös epävirallinen vaikuttamistyö on yleistä ja useimmiten sitä tehdään hyvässä tarkoituksessa. Epävirallista vaikuttamistyötä kutsutaan myös lobbaamiseksi.

Avoimuusrekisteri lisää päätöksenteon avoimuutta

Myös puhelinoimitot, sähköpostit tai tapaamiset on ilmoitettava, kun niissä keskustellaan päätöksentekoon liittyvistä asioista. Tällaiset asiat voivat koskea esimerkiksi lakiesitystä tai eduskuntakeskustelua. Kaikki ilmoitukset ovat nähtävissä avoimuusrekisterin verkkosivuilla.

Avoimuusrekisteriin ilmoitetaan myös vaikuttamistyön neuvonta. Tätä tekevät mittavasti esimerkiksi monenlaiset viestintätoimistot. Viestintätoimistot eivät välttämättä suoraan itse pidä yhteyttä päättäjiin, mutta neuvovat asiakkaitaan tässä asiassa.

Avoimuusrekisterin tavoitteena onkin parantaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Se avulla on tarkoitus myös torjua epäasiallista vaikuttamista ja vahvistaa kansalaisten luottamusta valtionhallintoon ja demokratiaan.

EKL jätti ensimmäisen ilmoituksensa rekisteriin

EKL tekee vaikuttamistyötä virallisesti ja epävirallisesti. EKL on ollut yhteydessä kansanedustajiin, ministereihin ja heidän avustajiinsa useita kertoja. Aiheina ovat olleet esimerkiksi eläkeläisten toimeentulo, verotus tai valtion budjetti. Tämän vuoden alusta EKL on kirjannut muistiin kaikki eduskuntaan ja ministeriöihin tehdyt yhteydenpidot. Erityisen tarkkaa huomiota on kiinnitetty huhtikuun alusta tehtyyn vaikuttamistyöhön, koska siitä on pitänyt tehdä ilmoitus avoimuusrekisteriin.

Kaikkea vaikuttamistyötä ei ilmoiteta

Avoimuusrekisteriin tulee ilmoittaa kaikki jatkuva ja pitkän aikaa jatkuva vaikuttamistyö. Ilmoitukseen ei tarvitse laittaa yhteydenpitoa, jos sitä on ollut korkeintaan viisi kertaa vuodessa.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU otti tähän asiaan kantaa jo vuonna 2022. Tuossa lausunnossa vaadimme, että avoimuusrekisteriin tulee kirjata kaikki valtionhallintoon kohdistuva vaikuttamistyö. Avoimuusrekisterin ulkopuolelle on rajattu esimerkiksi valtion virastoja, hyvinvointialueet ja kunnat.

- Avoimuusrekisteri on otettu käyttöön vuoden alusta
- Avoimuusrekisteri on verkossa osoitteessa: avoimuusrekisteri.fi
- EKL on rekisteröitynyt vaikuttamistyön tekijäksi
- Ensimmäinen ilmoitus jätettiin elokuussa

KVV-YSTÄVÄKIRJA

KUKA OLET?
Inka Manninen

MITÄ TEET HANKKEESSA?
Toimin järjestösuunnittelijana ja vastaan hankkeessa viestintäryhmästä, viestinnästä ja raportoinnista.

MITÄ ODOTAT TULEVALTA SYKSYLTÄ?
Odotan mielenkiinnolla podcast-sarjan tekemistä ja toivon, että löydämme innostuneita ihmisiä viestintäryhmään sitä tekemään.

ERITYISTAITOSI?
Opiskelin nuorempana japanin kieltä, mutta en ole koskaan vierailut maassa.

KVV-YSTÄVÄKIRJA

KUKA OLET?
Nonna Lemola-Palm

MITÄ TEET HANKKEESSA?
Olen myös järjestösuunnittelija. Vastaan vapaaehtoistoiminnan kehittämisestä ja sen toteuttamisesta.

MITÄ ODOTAT TULEVALTA SYKSYLTÄ?
Odotan, että löydämme innokkaita vapaaehtoisia ja ryhmäläisiä ja yhdessä toteutamme vertaisryhmiä, joista kaikki saavat voimavaroja arkeen.

ERITYISTAITOSI?
Olen innokas penkkiurheilija. Urheilussa on kaikki tunteet mukana. Siitä voi ammentaa jotain oppia myös jokapäiväiseen elämään.

Huolehtimalla kasvinterveydestä kotipuutarhassa suojelet puutarhaasi ja ympäristöä kasvitaudeilta ja tuholaisilta

Kasvitaudit ja tuholaiset aiheuttavat riesaa puutarhassa. Tavanomaisten kasvitautien ja tuholaisten lisäksi on hyvä opetella tunnistamaan keskeiset karanteenituhoojat.

Kotipuutarhureiden aktiivisuus ja ilmoitukset tuhoojista ovat arvokkaita, koska niiden avulla voidaan saada tietoon puutarhaan liivahtaneet karanteenituhoojat. On myös hyvä olla tietoinen kasvien tuontiin liittyvistä rajoituksista, jotta ei vahingossa tuo maahan karanteenituhoojia tai muita vieraslajeja.

Karanteenituhoojia ovat esimerkiksi koloradonkuoriainen, tulipolte ja aasianrunkojäärä

Koloradonkuoriaisia on muutaman vuoden taudon jälkeen todettu useampi esiintymä

kesällä 2024. Niiden tarkkailu kannattaa ottaa tavaksi aina perunamaata hoitaessa. Koloradonkuoriainen on helppo havaita perunalta kirkkaan värinsä ansiosta. Sen toukat ovat pulleita ja oransseja, ja aikuiset noin senttimetrin mittaisia, kelta-mustaraidallisia kovakuoriaisia. Toukat syövät perunan lehdet kokonaan. Koloradonkuoriaisen on moni sekoittanut harmittomaan pyjamaluteeseen, jonka raidat ovat kylläkin selvästi eriväriset eli puna-mustat.

Tulipolte on omenapuiden, päärynäpuiden ja useiden Rosaceae-heimon koristekasvien bakteeritauti, joka lakastuttaa, mustuttaa ja jopa tappaa isäntäkasvinsa. Tulipolte-ta tarkkaillessa kannattaa versojen ja lehtien oireiden lisäksi kiinnittää huomiota oksiin ja runkoon. Näkykö tummia laikkuja? Lämpimällä säällä

oireellisista kasvosista erityy kyllä keltävää bakteerilimaa. Aasianrunkojäärä matkustaa puisessa pakkausmateriaalissa ympäri maailmaa, ja on jo kerran päätenyt Suomeenkin. Se tuhoaa lehtipuita. Aikuinen jääri on huomiota herättävän kookas ja kiiltävä, mustavalkoinen kovakuoriainen,

Siemenperunana ei pidä käyttää kaupan ruoka-perunoita. Niiden mukana saattaa tulla levittäneeksi puutarhaan kasvintuhoojia, jotka säilyvät maaperässä vuosikausia.

jolla on lisäksi pitkät tuntosarvet. Jäärän toukat tekevät tuhojaan lehtipuiden runkojen sisällä, jossa ne voivat viettää jopa useampia vuosia Suomen olosuhteissa. Aikuinen jääri poraa runkoon pyöreän noin senttimetrin mittaisen ulostuloreiän.

Lisää kuvia ja tietoa karanteenituhoojista löydät Ruokaviraston verkkosivuilta: www.ruokavirasto.fi/kasvintuhoojahaku.

Matkustaessa huomioi kasvien tuontirajoitukset

EU:n ulkopuolisiin maihin matkustaessa on hyvä huomioida jo etukäteen, että kasveja, siemeniä tai tuoreita kasvituotteita ei käytännössä voi tuoda matkalta kotiin. Niillä pitäisi olla lähtömaan viranomaisen myöntämä kasvinterveystodistus, jonka

hankkiminen on melko mahdollon tehtävä matkailijalle.

Vaatimuksen tarkoituksena on estää karanteenituhoojien päätyminen EU:n alueelle matkatuliaisien mukana. EU:n ulkopuolella matkustaessa on siis tyydyttävä ottamaan kasveista kuvat muistoksi. Myös Kanariansaaret on tämän suhteen EU:n ulkopuolinen alue. Poikkeuksena säännöstä ovat muutamit eksoottiset hedelmät, joiden tuominen onnistuu myös tuoreena ilman todistusta (ananas, banaani, durio, kookospähkinä ja taateli). Kuivattuja tai muuten käsiteltyjä kasvipörsäisiä elintarvikkeita kuten kahvia, teetä, pähkinöitä, kuivattuja yrttejä, kuivattuja hedelmiä sekä mausteita saa tuoda ilman todistusta.

EU:n alueella matkustaessa ollaan sisämarkkinoiden alueella, jossa rajoituksia

kasveille on paljon vähemmän. Joitakin rajoituksia kuitenkin on liittyen Suomen suoja-alueisiin. Tulipolteen isäntäkasveja (esimerkiksi omenapuut, päärynäpuut ja tuhkapensaat) ja siemenperunaa ei saa tuoda Suomeen ilman suoja-alue- eli PZ-kasvipassia. Yleensä toisessa EU-maassa myytävissä tuli-

Kasvien tuontimääräykset ja oma harkinta mukaan myös verkko-ostoksille

Kauppan tomaateista tai paprikoista otetuista siemenistä ei pidä kasvattaa itselleen taimia. Ne voivat sisältää esimerkiksi siemenlevintäisiä virustauteja.

polteen isäntäkasveissa tai siemenperunoissa ei ole Suomen vaatimukset täyttävää kasvipassia, joten nämä pitää hankkia kotimaasta. Muutenkin ulkomaan hankintoja on syytä harkita. Myös toisissa EU-maissa esiintyy monia kasvintuhoojia, joita ei vielä ole Suomessa. Mahdolliset ostokset kannattaa tehdä ammattimaisilta toimijoilta, joiden myymät kasvit kuuluvat valvonnan piiriin.

Kasvien tuontimääräykset ja oma harkinta mukaan myös verkko-ostoksille

Omaa harkintaa on syytä käyttää aina, kun hankkii kasveja ulkomaisista verkkokaupoista. Verkkokaupan luotettavuuden lisäksi pitää huomioida, onko verkkokauppa EU:ssa vai unionin ulkopuolella, ja mistä tavara lähetetään. EU:n ulko-

puolelta tilatessa on tärkeää tietää, että kaikkien kasvien tilaaminen ei onnistu, koska kasvi voi olla tuontikiellossa. Esimerkiksi havukasvit, siitruksut ja viiniköynnökset ovat tuontikiellossa EU:n ulkopuolelta, koska niihin liittyy suuria tuhojariskejä. Kaikki kasvit, siemenet ja muut lisäaineistot kuten pistokkaat tarvitsevat kasvinterveystodistuksen EU:n ulkopuolelta tilatessa. Varmista ennen tilaamista, että saat niille todistuksen mukaan. Tavarat myös tarkastetaan Suomeen saapuessa, ja tarkastus on maksullinen. Myös kasvinterveystodistus on maksullinen.

Hyvä viljelyhygieniä auttaa kasvitautien ja tuholaisten hallinnassa

Terveet taimet ja siemenet ovat perusta onnistuneelle koti-

tarvelijelylle. Taimiostoksilla kannattaa olla tarkkana ja valita ostoskoriin terveen ja elinvoimaisen näköisiä taimia. Perunanviljelyyn tulee käyttää vain sertifioitua eli tarkastettua siemenperunaa. Sen tunnistaa pakkaukseen kiinnitetystä vakuustodistuksesta. Istuttamalla ruokaperunaksi kasvatettua perunaa voi levittää puutarhaan kasvintuhoojia kuten peruna-ankeroisia, jotka säilyvät maaperässä vuosikausia. Kaupan tomaateista tai paprikoista otetuista siemenistä ei pidä kasvattaa itselleen taimia. Tällaiset siemenet voivat sisältää esimerkiksi siemenlevintäisiä virustauteja. Kylvöjä varten kannattaa siis hankkia siihen tarkoitettuja siemeniä.

Hyvään viljelyhygieniaan kuuluu myös vuoroviljelyn suominen, eli samaa yksivuotista kasvia ei kannata

↑ Tulipolte aiheuttaa versojen lakastumista ja kuoliolaikkuja oksiin ja runkoon. Kuvat: Leena Silho.

kasvattaa samassa paikassa montaa vuotta peräkkäin. Kylvöastioiden ja ruukkujen puhtaus on tärkeää, ja ne kannattaakin pestä hyvin ennen istuttamista. Kasvialustana on hyvä käyttää laadukasta multaa.

Taudinaiheuttajat voivat levittää myös kosketuksen välityksellä. Työvälineet, kuten kuokat ja saket kannattaakin pestä säännöllisesti. Kasvintuhoojia sisältävät kasvit ja tarvittaessa myös kasvialustat tulee hävittää. Huomioi, että maalevintäiset kasvintuhoojat eivät tuhoudu kompostissa.

Erityisasiantuntijat Paula Lilja ja Miia Pasanen sekä viestinnän asiantuntija Paavo Ihalainen Ruokavirasto

i Karanteenituhoojat ovat lainsäädännössä säädeltyjä kasvitauteja ja tuholaisia, joiden pääsy EU:n alueelle halutaan estää tai leviämistä rajoittaa. Ne on arvioitu erityisen haitalliseksi Euroopan kasvinuotannolle ja luonnolle. Takäläisillä kasveilla ei välttämättä ole niille vastustuskykyä, ja usein myös luontaiset viholliset puuttuvat. Siksi ne voisivat aiheuttaa esimerkiksi pahoja metsätuhoja.

Ruokavirasto valvoo EU:n ulkopuolelta tuotavien kasvien terveyttä ja kartoittaa karanteenituhoojia perunapelloilla, kasvihuoneilla ja taimitarhoilla. Myös metsiä kartoitetaan.

Jos epäilet löytäneesi karanteenituhoojan, ilmoita siitä kera Ruokavirastoon: kasvinterveys@ruokavirasto.fi

Koloradonkuoriaisen oranssit toukat esiintyvät ryppäinä perunan lehdillä. Kuva: Jyrki Tomminen.

Koloradonkuoriaisaikuinen on kelta-mustaraidallinen. Kuvallähde: AnRooooz, Wikimedia Commons.

Aasianrunkojäärä on kiiltävä, mustavalkoinen ja isokokoinen kovakuoriainen. Kuva: Ville Welling.

Kotipuutarhurin muistilista kasvinterveyden suojelemiseksi:

- Opettele tunnistamaan keskeiset karanteenituhoojat kuten koloradonkuoriainen, tulipolte ja aasianrunkojäärä ja tarkkaile kasvitauteja ja tuholaisia puutarhassa.
- Ilmoita Ruokavirastoon, jos havaitset karanteenituhoojan: kasvinterveys@ruokavirasto.fi.
- Älä torju karanteenituhoojaa omatoimisesti, sillä niiden hävittäminen kuuluu viranomaiselle.
- Huomioi tavanomaisten kasvitautien, tuholaisten ja rikkakasvien torjunnassa vastuulliset toimintatavat, ohjeita löydät esimerkiksi Tukesin ja Marttojen verkkosivuilta.
- Ole tarkkana taimiostoksilla. Osta vain terveen ja elinvoimaisen näköisiä taimia.
- Käytä tarkastettua (sertifioitua) siemenperunaa. Sen tunnistat pussiin merkitystä vakuustodistuksesta.
- Älä riskeeraa! Harkitse, onko välttämätöntä hankkia kasvien taimia ja siemeniä ulkomailta. Monessa maassa esiintyy sellaisia kasvintuhoojia, joita ei ole Suomessa.
- Kun matkustat tai tilaat kasveja tai siemeniä ulkomaisista verkkokaupoista, selvitä kasvinterveystodistukset Ruokaviraston verkkosivuilta.

Lisätietoa: www.ruokavirasto.fi/kotipuutarha

Biohiiletyksen käynnissä.
Kuva: Heli Kallio-Kauppinen.

BIOHIILETYKSEN Pihapiirin risut ja kasvijätteet hyötykäyttöön!

Biohiiletyksen ympäristöystävällinen ja tehokas tapa hyödyntää pihapiirin hoidossa tai kylämaise-
man raivauksessa syntyneitä risuja ja kasvijätteitä valmistamalla siitä maanparannusaineena käytettävää biohiiltä.

Biohiili on kuivasta eloperäisestä aineksesta, kuten risuista, oljesta ja järviruosta valmistettua hiiltä. Hiilen huokoinen rakenne toimii pesusienien tavoin ja imee itseensä ravinteita ja vettä. Maahan lisättyä tämä parantaa maaperän veden ja ravinteiden pidätyskykyä. Lisäksi biohiilen huokoset tarjoavat

suotuisan elinympäristön maaperän pieneliöille, mikä lisää maan elinvoimaisuutta. Risuista valmistettu biohiili koostuu noin 80–90 % hiilestä ja sen hajoaminen maaperässä kestää satoja, jopa tuhansia vuosia. Jokainen kilogramma biohiiltä sitoo maaperään 3,5 kiloa hiilidioksidia hyvin pitkiksi ajoiksi, mikä tekee hiiletyksestä resurssi- ja ilmastoviisaan valinnan verrattuna risujen polttamiseen.

Miten biohiiltä valmistetaan?

Biohiiltä valmistetaan pyrolyysin avulla, eli kuumentamalla eloperäistä ainetta hapetto-

missa olosuhteissa. Tämä poistaa haihtuvat aineet jättäen jäljelle pääosan hiilen. Hiilen valmistukseen käytettäviä hiilettäviä on erilaisia, mutta esimerkiksi Maaseudun Sivistysliiton työpajoissa käytetty KonTiki-kartihiilettiin on yksinkertainen, avoin astia, joka sopii erinomaisesti kotioihin.

Vaikka kartiohiilettiin on avoin astia, sen pohjalla vallitsevat hapettomat olosuhteet estävät hiiltyneitä materiaaleja palamasta tuhkaksi. Astian pohja on umpinainen eikä siinä ole arinaa. Hiiletettävää materiaalia, kuten risuja, lisätään tasaisesti edellisen kerroksen hiiltyttyä, jolloin 120

litran astia täyttyy hiilellä noin 3–4 tunnissa. Hiiletyksen onnistuu myös ilman hiilettintä, esimerkiksi kartion muotoon kaivetussa maakuopassa.

Biohiilen käyttö

Biohiili toimii maanparannusaineena pääosin rakenteensa ansiosta, etenkin hiekkaisilla mailla, vähentäen kastelutarvetta.

Biohiilen hyödylliset ominaisuudet ravinteiden ja veden pidättäjänä saadaan käyttöön, kun hiili valmistuksen jälkeen "ladataan". Silloin hiilen huokoset täyttyvät esim. vedellä, ravinteilla ja pieneliöillä.

Lataamaton, "tyhjä" hiili voi alkuun sitoa itseensä ravinteita ympäröivästä maaperästä, jolloin sen vaikutus kasvien kasvuun voi olla jopa hidastava. Lataaminen onnistuu esimerkiksi laittamalla biohiilet sankoon, saaviin tms. astiaan, jonka jälkeen astiaan lisätään esim. kanankakkavettä, nokkoskäyettä, laimennettua bokashi-nestettä tai laimennettua virtsaa. Seoksen annetaan imeytyä 1–3 yön yli.

Toinen yksinkertainen tapa ladata biohiiltä on lisätä sitä kerroksittain kompostoriin tai kuivakäymälään. Kompostin valmistuttua ladattua hiiltä sisältävää kompostia voidaan

lisätä kasvimaalle, puille tai pensaille. Kuivakäymälään lisättäessä on huomioitava hygieniatekijät ja varmistettava, että hiili viettää kompostorissa vähintään pari viikkoa lataukseen kunnolla.

Ladattua biohiiltä lisätään ja muokataan kasvualustaan joko 1–4 litraa / m² tai 5–10% esim. viljelylaatikon, kukkurin tai muun astian multamäärän tilavuudesta.

Biohiilen aika -hankkeessa järjestetään työpajoja

Maaseudun Sivistysliitto on mukana osatoteuttajana "Hiilestä on moneksi -lähtötuotanto vihreässä siirtymässä (Biohiilen aika)" -hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa biohiilen arvojen eri osa-alueista, liiketoimintamahdollisuuksista ja uusista tuotteista alueen vetovoimaisuutta tukien.

Tavoitteenaan on järjestää hankkeen toimintakauden v. 2024–2026 aikana yhteensä 75–90 biohiiletyöpajaa – yksi tilaisuus vuodessa jokai-

sella Pohjois-Pohjanmaan paikkakunnalla. Näissä työpajoissa tehdään tutuksi biohiilen valmistaminen esimerkiksi hukkapuusta KonTiki (Kotikaski) -mallisella avohiilettimellä sekä liikuteltavalla pyrolyysiretortilla.

Hankkeen rahoittaa Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto ja rahoituksen on myöntänyt Pohjois-Pohjanmaan liitto. Hiiletyöpajoja lisätään tahtomakalenteriimme säännöllisesti, ja niiden listaus löytyy verkkosivuiltamme:

www.msl.fi/biohiilen aika/

Kiinnostuitko biohiilettämisestä? Annamme mielellämme lisätietoa:

Mikko Hyvärinen
projektiikoordinaattori
Maaseudun Sivistysliitto
mikko.hyvarinen@msl.fi

Mari Korhonen
projektiikoordinaattori
Maaseudun Sivistysliitto
mari.korhonen@msl.fi

Mikko Hyvärinen

Mari Korhonen

Näin hiiletyksen tapahtuu

1. Aseta hiilettiin palamattomalle alustalle. Ota huomioon yleiset varotoimet tulen kanssa toimimiseen ja varaa lähitilalle sammutusvettä tai -peitto.
2. Kasaa astian pohjalle sytykkeitä ja pieniä risuja. Sytytä päältä ja lisää risuja, kun tuli palaa hyvin.
3. Lisää risuja kerroksittain. Kun ensimmäinen kerros risuja alkaa hiiltä ja näkyy valkoista väriä, lisää taas risuja. Toista tätä, kunnes hiilettiin täyttyy.
4. Sammuta tuli vedellä tai lumella. Varmista, että sisäosiin ei jää kyttöjä, ja anna hiilettiin jäähtyä.

Lisätietoa hiiletyksestä:
www.msl.fi > Ympäristö > Käytännön ympäristötekoja > Biohiiletyksen

Biohiiletyksen käynnissä kartiohiilettimessä.
Kuva: Heli Kallio-Kauppinen.

Biohiiletyksen maakuopassa Lipenissä.
Kuva: Tanja Atraksinen.

Kartihiilettiin. Kuva: Heli Kallio-Kauppinen.

Pirkko Lahti

KUVA:
ANNELI
VELHO

Pirkko Lahti pyysi edellisessä Eläkkeensaaja-lehdessä (3/2024) olleesta kirjoituksessaan ideoita liittyen kolumninsa aiheeseen Missä tulen asumaan "vanhuksena"? Kolumnin yhteydessä ilmoitettu sähköpostiosoite ei ollut toiminnassa, joten tässä uusi yhteystieto: pirlahti@gmail.com

RAUHALAHTI
Tule nauttimaan kylpyläästä, hoidoista, luontopolusta, kuntosalista, vesijumpasta.

LAPSET 4-12 v. -50 %

SYKSYN SENIORITARJOUKSET

2 VRK KYLPYLÄLOMA 150 € / hlö / 2hh tulopäivä ma, ti tai ke	3 VRK TUNNELMIA LOMA 184 € / hlö / 2hh tulopäivä ma tai ti	TIISTAISIN PERINNE- JA SAVUSAUNAILTA JÄTKÄNKÄMPÄLLÄ. KESKIVIIKKOISIN ORKESTERITANSIT, KARAOKEA MA-LA. KUOPIOIN TEATTERISSA UPEA OHJELMISTO.
--	---	--

Hintaan sisältyy majoitus 2 vrk tai 3 vrk, aamiaiset, päivälliset, kylpylän/kuntosalin käyttö. Tarjous edellyttää, että majoittumassa on vähintään yksi eläkeläinen tai 65v. täyttänyt. 1-hengen huoneen lisämaksu 35 € / vrk. Voimassa 2.9.-20.12.2024. Varauskoodi SENIORI - myös nettivaraamossa.

Kylpylahotelli Rauhalahdi, Katsikaniementie 8, KUOPIO, p. 050 608 30, rauhalahdi.fi
Puhelun hinta: paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksun (pvm/mpp) verran.

JALAT TURVOKSISSA? Vaikea löytää kenkiä?

Jalan erityispiirteet huomioivat Pirka-Kengät ovat silloin **PARAS VALINTA**.

UUTUUS
Erikoislevä **PIRKA-KÄVELYKENKÄ**

Tutustu mallistoomme netissä tai tilaa ilmainen esite!

PIRKA-KENKÄ OY • 03 334 1951 • pirka-kenka.com

